

EUTHANASIA AND ABORTION

By Rabbi Dr. Nachum Amsel

These sources are from the book, "The Encyclopedia of Jewish Values" published by Urim, or the upcoming books, "The Encyclopedia of Jewish Values: Man to Man" or "The Encyclopedia of Jewish Values: Man to God" to be published in the future.

(1) רמב"ם, הלכות רוצח א:ד

ומוזהרין בית דין שלא ליקח כופר מן הרוצח ואפילו נתן כל ממון שבעולם ואפילו רצה גואל הדם לפטרו שאין נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם אלא קנין הקב"ה שנאמר (במדבר ל"ה ל"א) ל"א ל"ג) ולא תקחו כופר לנפש רוצח

(2) סנהדרין לו.

לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא

(3) שבת קנא:

תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת

(4) יומא פג.

מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק כותי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל מצאוהו חי מפקחין ואם מת יניחוהו :

(5) יומא פה.

מצאוהו חי מפקחין : מצאוהו חי פשיטא לא צריכא דאפילו לחיי שעה :

(6) שולחן ערוך, אורח חיים שכט:ג-ה

מי שנפלה עליו מפולת ספק חי ספק מת ספק הוא שם ספק אינו שם מפקחין עליו אע"פ שיש בו כמה ספיקות : אפילו מצאוהו מרוצץ שאינו יכול לחיות אלא לפי שעה מפקחין ובודקים עד חוטמו אם לא הרגישו בחוטמו חיות אז ודאי מת לא שנא פגעו בראשו תחלה לא שנא פגעו ברגליו תחלה : מצא עליונים מתים לא יאמר כבר מתו תחתונים אלא מפקח עליהם שמא עדיין הם חיים :

(7) שמואל ב' א:ט-י'

ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני כי אחזני השבץ כי כל עוד נפשי בי : ואעמד עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצעדה אשר על זרעו ואביאם אל אדני הנה :

(8) שמואל ב' א:יג-טז

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַנָּעִר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מַזְהָ אֶתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן-אִישׁ גֵּר עַמְלֵקִי אֲנֹכִי : וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי דָוִד אֵיךְ לֹא גִרְאֶתָ לְשַׁלַּח יָדְךָ לְשַׁחַת אֶת-מְשִׁיחַ ד': וַיִּקְרָא דָּוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גֵּשׁ פְּגַע-בוֹ וַיַּכְהוּ וַיָּמָת : וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי דָּוִד דְּמִיךָ [דְּמָךְ] עַל-רֹאשְׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְּךָ לֵאמֹר אֲנֹכִי מִתְּתִי אֶת-מְשִׁיחַ ד' :

(9) עבודה זרה יח.

מצאוהו רבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וספר תורה מונח לו בחיקו הביאוהו וכרכוהו בספר תורה והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחוהו על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה... אמרו לו תלמידיו ר... אף אתה פתח פיך ותכנס (בך) האש אמר להן מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבל

Euthanasia and Abortion

הוא בעצמו אמר לו קלצטונירי רבי אם אני מרבה בשלהבת ונוטל ספוגין של צמר מעל לבך אתה מביאני לחיי העולם הבא אמר לו הן השבע לי נשבע לו מיד הרבה בשלהבת ונטל ספוגין של צמר מעל לבו יצאה נשמתו במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצאה בת קול ואמרה רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי מזומנין הן לחיי העולם הבא בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים

10) רמב"ם, הלכות רוצח ב:ז

אחד ההורג את הבריא או את החולה הנוטה למות ואפילו הרג את הגוסס נהרג עליו ואם היה גוסס בידי אדם כגון שהכוהו עד שנטה למות והרי הוא גוסס ההורג אותו אין בית דין ממיתין אותו:

11) פסחים נד

תנו רבנן שבעה דברים מכוסים מבני אדם אלו הן יום המיתה...

12) דברים לב:לט

קאו | עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי אני אמית ואמתי מחצתי ואני ארפא ואין מדי מציל:

13) רמ"א על שולחן ערוך, יורה דעה שלט:א

...וכן אסור לגרום למת שימות מהרה כגון מי שהוא גוסס זמן ארוך ולא יוכל להפרד אסור להשטת הכר והכסת מתחתיו מכח שאומרים שיש נוצות מקצת עופות שגורמים זה וכן לא יזיזנו ממקומו וכן אסור לשום מפתחות ב"ה תחת ראשו כדי שיפרד אבל אם יש שם דבר שגורם עכוב יציאת הנפש כגון שיש סמוך לאותו בית קול דופק כגון חוטב עצים או שיש מלח על לשונו ואלו מעכבים יציאת הנפש מותר להסירו משם דאין בזה מעשה כלל אלא שמסיר המונע

14) נדרים מ.

רב דימי אמר כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו שימות מאי גרמא אילימא כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים שיחיה וכל שאין מבקר את החולה מבקש עליו רחמים שימות סלקא דעתך אלא כל שאין מבקר חולה אין מבקש עליו רחמים ולא שיחיה ולא שימות

15) פירוש הר"ן על נדרים מ.

נראה בעיני דה"ק פעמים שצריך לבקש רחמים על החולה שימות כגון שמצטער החולה בחליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרין בפרק הנושא דכיון דחזאי אמתייה דרבי דעל כמה זימנין לבית הכסא ואנח חפילין וקא מצטער אמרה יהי רצון שיכופו העליונים את התחתונים כלומר דלימות רבי ומש"ה קאמר דהמבקר חולה מועילו בתפלתו אפילו לחיות

16) כתובות קד.

סליקא אמתייה דרבי לאיגרא אמרה עליוני מבקשין את רבי והתחתוני מבקשין את רבי יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים כיון דחזאי כמה זימני דעייל לבית הכסא וחלץ תפילין ומנח להו וקמצטער אמרה יהי רצון שיכופו עליונים את התחתונים ולא הוו שתקי רבנן מלמיבעי רחמי שקלה כוזא שדייא מאיגרא (לארעא) אישתיקו מרחמי ונח נפשיה דרבי

17) רמב"ם, הלכות סוטה ג:ב

סוטה שהיה לה זכות תלמוד תורה אע"פ שאינה מצווה על תלמוד תורה הרי זו תולה לה ואינה מתה לשעתה אלא נימוקת והולכת וחלאים כבדים באין עליה עד שתמות אחר שנה או שתים או שלש לפי זכותה והיא מתה בצביית בטן ובנפילת איבריין:

Euthanasia and Abortion

18 משנה סוטה ג:

אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין, והם אומרים הוציאוה (הוציאוה), שלא תטמא את העזרה. אם יש לה זכות, היתה תולה לה. יש זכות תולה שנה אחת, יש זכות תולה שתי שנים, יש זכות תולה שלש שנים. מכאן אומר בן עזאי, חיב אדם ללמד את בתו תורה, שאם תשתה, תדע שהזכות תולה לה.

19 עבודה זרה כז:

אמר רב חסדא אמר רבי יוחנן ספק חי ספק מת אין מתרפאין מהן ודאי מת מתרפאין מהן מת האכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישינן דכתיב אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם והאיכא חיי שעה אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן

20 רמב"ם, הלכות רוצח ב:

אחד ההורג את הבריא או את החולה הנוטה למות ואפילו הרג את הגוסס נהרג עליו ואם היה גוסס בידי אדם כגון שהכוחו עד שנטה למות והרי הוא גוסס ההורג אותו אין בית דין ממיתין אותו:

21 סנהדרין עב:

איתיביה רב חסדא לרב הונא יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין דוחין נפש מפני נפש

22 שמות כא:כב

וְכִי-יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יַלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסוֹן עָנֹשׁ יַעֲנֹשׁ כַּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלֶיךָ בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְלִים:

23 רמב"ם, הלכות רוצח א:ט

הרי זו מצות לא תעשה של אלחוס על נפש הרודף לפיכך הורו חכמים שהעוברת שהיא מקשה לילד מותר לחתוך העובר במיעיה בין בסם בין ביד מפני שהוא כרודף אחריה להורגה ואם משהוציא ראשו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש וזהו טבעו של עולם:

24 פירוש רש"י על סנהדרין עב:

יצא ראשו - ... דכל זמן שלא יצא לאויר העולם לאו נפש הוא וניתן להורגו ולהציל את אמו...

25 משנה אהלות ז:

האשה שהיא מקשה לילד, מחתכין את הולד במעיה ומוציאין אותו אברים אברים, מפני שחייה קודמין לחייו. יצא רובו, אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש:

26 שו"ת ציץ אליעזר, חלק ח, לו:י'

... ומה שרציתי הוא רק זה להוסיף להראות כי ישנם פנים מסבירות בהלכה להורות להקל בזה גם כשלא צפוי סכנה של ממש לאישה, אבל מרועע מצבה הבריאותי וגורם לה יסורי גוף ונפש עד שרופא נאמן מחליט שהצורך לסדר לה הפלה...

27 ערכין ז:

משנה האשה שיצאה ליהרג אין ממתניין לה עד שתלד האשה שישבה על המשבר ממתניין לה עד שתלד

28 סנהדרין נז:

אמר רב יהודה דאמר קרא אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש אפילו בדיין אחד מיד כל חיה אפילו שלא בהתראה אדרשנו ומיד האדם אפילו בעד אחד מיד איש ולא מיד אשה אחיו אפילו קרוב משום רבי ישמעאל אמרו אף על העוברין מאי טעמיה דרבי ישמעאל דכתיב שופך דם האדם באדם דמו ישפך איזהו אדם שהוא באדם הוי אומר זה עובר שבמעו אמו

Euthanasia and Abortion

29) רמב"ם, הלכות מלכים ט: ד

בן נח שהרג נפש אפילו עובר במעי אמו נהרג עליו

30) שו"ת ציץ אליעזר, חלק ז, מח: נה וחלק ט, נא

יש להדר לעשות פעולת הפסק הריון אם צריכים לכך מבחינה רפואית לפני מלאכת ארבעים יום מההריון, דאז קיל הדבר בהרבה בהיות דלפני מי' יום העיבור עדיין בבחינה של מיא בעלמא...
... ובזה אפשר לחלק כמה חילוקים אם כבר עברו ארבעים יום דמקמי הכי מיא בעלמא ניהו כמבואר בפי' המפלת ובפי"ק דכריתות, או אם כבר עברו על הריונה ג' חדשים שהוא זמן הכרת העובר וזמן הבחנה ...

31) יבמות סט:

בת כהן שנישאת לישראל ומת טובלת ואוכלת בתרומה לערב אמר רב חסדא טובלת ואוכלת עד ארבעים דאי לא מיעברא הא לא מיעברא ואי מיעברא עד ארבעים מיא בעלמא היא

32) רמב"ם, הלכות תרומות ח: ג

בת כהן שבא עליה ישראל אין חוששין שמא נתעברה אלא טובלת ואוכלת לערב היתה נשואה לישראל ומת בעלה טובלת ואוכלת בתרומה לערב עד מי' יום ואם הוכר עוברה הרי זו מקולקלת למפרע עד מי' יום שכל המי' יום אינו עובר אלא מים בעולם הוא חשוב

33) נדה ל.

משנה המפלת ליום מי' אינה חוששת לולד

34) רמב"ם, הלכות איסורי ביאה י': א

... ואין צורת הולד נגמרת לפחות מארבעים יום אחד הזכר ואחד הנקבה: